

De violist van Birkenau

Mike Van Hoecke

Voor Susie en onze drie dochters Robin, Marie en Ella

*Eén ademtocht, die vloeken en geloven scheidt
Eén ademtocht scheidt twijfel van de zekerheid
Dus koester deze ademtocht met al je krachten
Want deze ademtocht vult heel je levenstijd*

Rubiyyat – Omar Khayyam (vert. Jaap van den Born)

Regendruppels tikten op het raam van de taxi. De oude man staaarde voor zich uit, terwijl de wagen de statige oprijlaan van het Graceland Memorial Centre opreed. Hij reed traag langs een lange rij eeuwenoude beuken die hun laatste bladeren prijsgaven aan de herfstwind. De taxi hield halt voor de ingang. De chauffeur wachtte even, keek door de achteruitkijkspiegel en vroeg met gedempte stem of hij kon helpen bij het uitstappen.

‘Neen, dank je,’ zei de man zonder zijn blik af te wenden. Hij keek nog een poos strak voor zich uit voordat hij betaalde. Toen nam hij de versleten lederen kist die naast hem lag op de achterbank en stapte uit zonder iets te zeggen.

Het was koud, maar dat kon de oude man niet tegenhouden. Hij wandelde door de statige poort, terwijl hij de zwarte kist met twee armen tegen zijn borstkas geklemd hield. Hij was alleen. Er was geen ziel te bespeuren op het uitgestrekte kerkhof. Even leek hij te aarzelen, toen koos hij resoluut voor het brede pad dat links afboog langs een marmeren piëta, die zich ingetogen over hem boog.

Hij stapte met snelle pas verder. Een plotse windstoot verraste hem en blies zijn hoed weg. Een eind verderop kwam die in een struik terecht. Terwijl hij het

hoofddeksel opraapte en afklopte, herinnerde hij zich het moment waarop Jess de hoed voor hem had uitgekozen. Het meisje had aandachtig rondgekeken in de winkel. Ze had toen overtuigd voor een zwarte bolhoed gekozen.

‘Die moet het zijn!’ Ze had haar grootvader ernstig aangekeken en hem de hoed overhandigd, die hij sceptisch had opgezet. Terwijl hij voor de spiegel stond, had ze geglunderd en gezegd: ‘Hij maakt je jonger en minder streng.’

Hij had hartelijk gelachen om die onschuldige, maar gevatte opmerking. Het was een van de zeldzame keren geweest...

Nu waren er alleen nog maar tranen.

Jess was al zes jaar oud toen hij haar voor het eerst zag. Daarvoor hadden ze nooit contact gehad. Hoewel hij het haar nooit had bekend, had ze zijn oude dag kleur gegeven. Ze had hem een doel gegeven om verder te leven. Door haar komst had hij zich niet meer eenzaam gevoeld.

Hij had Jess voor het eerst ontmoet in het grote huis in Londen. Jarenlang had hij haast geen contact gehad met zijn enige zoon. Marc werkte als bankier in Zwitserland waar hij zich, na zijn studies aan Harvard, had gevestigd. Het had nooit geboterd tussen hen. Al tijdens zijn jeugd botste het extraverte karakter van de zoon met de zwijgzame somberheid van de vader. Marc was er nooit in geslaagd de muur rondom zijn vader te slopen. Het

was zijn moeder die voor stabiliteit zorgde. Ze kende het gesloten karakter van haar man en kon daar beter mee omgaan dan haar zoon. Marc was vooral op haar gericht en vond bij zijn moeder de warmte die hij bij zijn vader miste. Toen zij op latere leeftijd getroffen werd door een slepende ziekte, verloor ze alsnog de greep op haar gezin. Marc en zijn vader werden steeds afstandelijker. Door al hun conflicten vermeden ze elkaar meer en meer. Uiteindelijk berustte Marc in die situatie. Nog later werd dat gevoel onverschilligheid. De dood van zijn moeder luidde daardoor ook het einde van hun gezin in.

‘Slaap zacht, Jess. Tot morgen,’ fluisterde hij in haar oor terwijl hij haar toedekte.

‘Papa, laat je het nachtlampje branden op de gang en laat je de deur op een kier?’

‘Natuurlijk, schat.’ Een vluchtige blik in de kamer stelde hem gerust. Een typische meisjeskamer: de knuffels in de mand, de kindertekeningen aan de muur, de tafel met kleurpotloden, haar kleren zoals altijd netjes opgevouwen over de stoel.

Marc liet de deur op een kier en liep naar de badkamer. Zijn vrouw droogde haar lange, zwarte haren. Hij gaf haar een kus in de hals, terwijl ze hem speels aankeek in de spiegel.

Wat is ze knap, dacht Marc bij zichzelf. Snel kwam hij weer ter zake: ‘Schiet een beetje op, Lena. We zijn al laat.’

Hij draaide zich om en gaf een zachte tik tegen haar blote dijen.

‘De deuren van Hôtel de la Paix openen om acht uur en gaan onherroepelijk dicht voor wie te laat komt!’ riep Marc haar toe, terwijl hij de steile trap af liep. Hij was wat nerveus. Koste wat het kost, hij zou dit celloconcert met Antonovitsj bijwonen. Hij keek al zo lang uit naar een ontmoeting met de meester. Hij liep door de woonkamer. De aangename warmte van het haardvuur omhelsde

hem. Gehaast duwde hij de dubbele klapdeur van de keuken open. Zijn aandacht viel op het bord van Jess dat bijna onaangeroerd was gebleven. Terwijl hij de potten en pannen in de afwasbak onderdompelde, zwaaide de achterdeur met een ruk open. De wind deed de gordijnen van het grote raam opwaaien. Een kolossale gedaante kwam de keuken binnengestormd. ‘De koude is bijna niet te harden,’ zei Francine met nauwelijks hoorbare stem.

Haar gezicht zat volledig verstopt in haar bouffante, enkel haar ogen waren vrij gebleven. Energiek begon ze de dikke wollen sjaal los te wikkelen. Francine was een kwieke vrouw van vijftig, met een aanstekelijk enthousiasme als het over kinderen ging. Zelf had ze drie volwassen zonen, die het nest al een tijd hadden verlaten, maar haar hart voor kinderen had ze nooit verloren. Ze had meteen gereageerd op de advertentie die Marc en Lena enkele jaren geleden in de lokale krant hadden geplaatst. Vanaf hun ontmoeting was het contact hartelijk geweest. Nu was ze een onmisbaar deel van de familie geworden. Marc was het gewoon dat ze via de achterdeur binnenkwam, al had haar verschijning hem nu wel even uit zijn lood geslagen. Francine droeg een zware bontmantel, die haar het voorkomen gaf van een volwassen grizzlybeer. Ze gooide het bont van zich af. ‘Laat de vaat maar aan mij over,’ zei Francine terwijl ze even over zijn schouder keek. ‘Is Jess nog wakker?’

‘Ik denk het wel. Ik heb haar enkele minuten geleden ingestopt.’

‘Dan ga ik gauw nog even naar boven om haar welterusten te wensen.’

Marc nam de autosleutels van de keukenkast en daalde de trap af naar de ondergrondse garage. Er hing nog een sterke verfgeur. Het hardnekkige vochtprobleem was eindelijk aangepakt. Met een geslaagd resultaat, vond hijzelf. De gepolijste wanden en vloer associeerde hij met de kolossale bankkluis die in de hoofdzetel van het bedrijf stond. Zijn positie bij de Falcon Private Bank bracht hem in contact met de meest gefortuneerden. Het was een dagelijks ritueel geworden om een aantal van die excentriekelingen te begeleiden naar de centrale kluis.

Hij zag mensen van allerlei slag, maar steeds met één gemeenschappelijk kenmerk: ze waren allen eigenaars van exuberante vermogens, gaande van koffers vol baar geld over fondsen en aandelen tot patenten. Een deel van hen was in het bezit van exquisite kunstvoorwerpen, zorgvuldig opgeborgen in die goed bewaakte kerker.

Een van zijn opmerkelijkste cliënten was Ida Gruber, een klein en tener dametje van bijna tachtig. Op een regenachtige middag was ze de bank binnengewandeld en had droogjes gevraagd naar een bewaarplaats voor haar oude viool.

‘We zorgen dadelijk voor u, mevrouw,’ had de loketbediende laconiek geantwoord. ‘Als u even kunt wachten in de hal, dan stuur ik zo spoedig mogelijk een verantwoordelijke.’ Zonder op een antwoord te wachten, had de bediende zich naar de volgende cliënt gewend en het onopvallende vrouwtje de rug toegekeerd.

Volgzaam had ze plaats genomen in een van de fauteuils. Nadat ze een uur had zien passeren op de grote klok boven de receptie, was Ida geïrriteerd overeind geveerd, had ze de lederen kist geopend en haar viool tevoorschijn gehaald. Het schuifelende geluid van de vele mensen die als een kolonie mieren rondliepen, werd onderbroken door de indringende tonen van haar instrument. Beethovens Vioolsonate nr. 7 weergalmd in de hal.

De tijd leek te stokken. Alle ogen richtten zich op het frêle dametje en haar viool. Een aantal voorbijgangers begonnen in de handen te klappen. Sommigen legden zelfs enkele Zwitserse franken in de vioolkist.

Een bankmedewerker kwam Ida onwennig tegemoet en vroeg vriendelijk om hem te volgen. ‘Zo, hebt u dan toch de tijd gevonden voor mij en mijn lieve Stradivarius?’ sprak ze hem minzaam toe. Ze speelde nog een volle minuut verder voordat ze ophield, het geld opraapte en de man volgde naar de bovenste verdieping.

‘Wenst u misschien een stukje taart bij de koffie, mevrouw Gruber?’ vroeg de secretaresse van Marc.

‘Nee, dank u, maar kunt u dit geld op de rekening van het Rode Kruis storten?’ vroeg Ida gedecideerd, waarna ze de donaties van de voorbijgangers overhandigde.

Enkele ogenblikken later kwam Marc het ruime salon binnengewandeld. Hij was al ingelicht over de wonderbaarlijke intrede van Ida.

‘Goedemiddag, mevrouw Gruber. Marc Hessels, noemt u me gerust bij de voornaam.’ Hij begroette haar met een stevige handdruk.

‘Uw aanwezigheid heeft voor een aangename beroering gezorgd in dit huis van vertrouwen,’ zei hij met een licht cynische knipoog. ‘Wat kunnen wij voor u betekenen?’ Marc was het gewoon om zijn cliënten onomwonden te benaderen. Een techniek die hij niet had geleerd in een of andere cursus psychologie. Nee, al jaren geleden had hij aangevoeld dat mensen met verantwoordelijke functies hielden van een hartelijke en rechtstreekse benadering. Op dit niveau was er geen plaats voor hielenlikerij of misplaatste nederigheid. Vertrouwen en *problem solving*, dat was wat zijn cliënteel zocht bij een bank.

‘Bent u een kenner van klassieke muziek, meneer Hessels?’

‘Ik ben een verwoed liefhebber van Mozart, mevrouw.’
‘Also,’ zei ze onderzoekend. ‘Wat is uw favoriete stuk?’

‘Zelf bespeel ik geen instrument,’ antwoordde hij, waarbij Ida een lichte teleurstelling zag in zijn blik, ‘maar de Symfonie nr. 40 in G, Köchelverzechnis 550, en met name het molto allegro daaruit, behoort tot mijn favorieten.’

Zijn gevatte antwoord wakkerde haar interesse aan. Ze vervolgde haar verhoor.

‘Welk gevoel wekt die muziek bij een man als u op, mijnheer Hessels?’ Even merkte ze onzekerheid op het gelaat van de zakenman, die nochtans erg zijn best deed om standvastig over te komen. Marc Hessels was niet al te groot van gestalte, maar hij straalde charme uit. Hij had zwart, krullend haar dat aan de zijkanten al wat grijzig werd. Zijn karamelkleurige ogen keken haar verwonderd aan.

‘Een moeilijke vraag, waar ik geen eenduidig antwoord op kan geven, mevrouw. Het is eerder een samenloop van emoties, die zich mengen tot één harmonieus geheel.’

‘Welke emoties bedoelt u dan?’ vroeg ze als een volleerd psychoanaliste. Ida Gruber observeerde hem. Hij zweeg even en staarde dromerig voor zich uit alsof hij zich in de muziek probeerde in te leven.

‘Een gevoel van nederigheid, weemoed en euforie. Dat alles in één geheel,’ zei hij aarzelend.

‘Interessant.’ Ze boog zich voorover en nam een slok van haar espresso. ‘U moet begrijpen dat ik mijn

Stradivarius enkel kan toevertrouwen aan iemand met passie voor klassieke muziek. Ik geloof dat ik die persoon gevonden heb.’

Marc was verrast door de manier waarop ze haar beslissing had genomen. Zichtbaar tevreden vertrouwde Ida haar kostbare instrument aan hem toe en verliet de kamer.

***

‘Kunnen we dan nu gaan?’ Met een kordate blik keek Lena haar man aan terwijl ze haar winterjas in de kofferbak van de auto gooide. Haar naaldhakken weergalmden in de betonnen garage. Lena had een elegante, nachtblauwe avondjurk aangetrokken, met bijpassende accessoires. Subtiële mascara en lichte fond de teint accentueerden haar gelaatstrekken. *Less is more* was haar motto als ze zich opmaakte voor een feest of receptie. Dit stond in schril contrast met het vrouwelijke cliënteel dat Marc dagelijks over de vloer kreeg. Dames, theateraal opgetut, die hem bedwelmden met een overvloed aan parfums.

Lena nam plaats in de Lexus en klapte het spiegeltje aan de passagierszijde naar beneden. ‘Heb jij de concerttickets bij je?’ vroeg ze, terwijl ze haar lipstick aanbracht. Nerveus tastte Marc in de binnenzak van zijn maatpak. ‘Verdorie, vergeten!’ riep hij, en haastte zich terug naar

zijn bureau. De tickets lagen op een rond tafeltje naast *The Atlas of Ancient Egypt*.

Marc en Lena hadden elkaar ontmoet tijdens een groepsreis naar Egypte, een land dat al lang tot hun beider verbeelding sprak. Van kleins af aan was Marc geïntrigeerd geweest door de piramides en de mysterieuze Nijlvallei met haar tempels. Voor Lena betekende een reis naar Egypte een onuitputtelijke bron van informatie. Zij had in archeologie gedoctoreerd aan Cambridge en was gespecialiseerd in de identificatie van ziekten, met name in menselijke resten. Voor hem was het liefde op het eerste gezicht, voor Lena moest de liefde groeien. Maar Marc hield vol en zijn bezoeken aan haar in Londen wierpen na enige tijd vruchten af. Uiteindelijk verhuisde ze met hem naar Genève.

Na een periode van sollicitaties en wisselende jobs was ze aangesteld als conservator van het Barbier–Mueller Museum, een prestigieus museum met een enorme collectie primitieve kunst, samengebracht door de kunstverzamelaars Jozef Mueller en Jean-Paul Barbier. Al snel werd ze een veelgevraagde gastsprekerster op archeologische congressen en haar publicaties over primitieve etnische kunst maakten haar tot een gerenommeerd experte in het vakgebied.

‘*Hit the road Jack!*’ riep ze toen hij zuchtend de wagen instapte en de tickets op haar schoot wierp.

‘Wat een hondenweer! Ik zie helemaal niets,’ mompelde hij, terwijl de auto de straat opreed.

‘Marc, blijf nou toch rustig. We geraken er heus wel,’ zei ze geruststellend.

Een sneeuwstorm had de baan bedekt onder een glinsterend wit tapijt. Als een trage pad kroop de Lexus bergaf richting het meer van Genève.

‘Mevrouw, mijnheer, welkom in Hôtel de la Paix.’ De woorden kwamen als rooksignalen uit de mond van de portier. Hij droeg een donkere huzarenmuts die een beetje scheef op zijn hoofd stond en een lange bordeauxrode mantel met een kraag van dierenhuiden. De koude wind had zijn kaken en neus rood gekleurd, waardoor hij evengoed kon doorgaan voor Moskoviet. Hij duwde de glazen deur open. Gehaast stapten Lena en Marc de imposante inkomhal binnen. Ze lieten hun jassen achter in de vestiaire en liepen door naar de hotelbar, die afgeladen was met concertgangers. Ida Gruber had hen opgemerkt en zwaaide uitbundig vanuit een canapé naast de buffetpiano. Ze begroette Marc en Lena met een kus.

‘Mag ik u voorstellen aan mijn vrouw Lena?’ vroeg Marc.

‘Het is mij een groot genoegen met u te mogen kennismaken. Ik wil u bedanken voor deze mooie uitnodiging, mevrouw Gruber,’ zei Lena.

‘Noemt u me maar Ida. Dit is het minste wat ik voor u en uw man kan doen. Ik heb een mooie plaats voor ons vrijgehouden,’ antwoordde ze gemoedelijk. ‘Zonet heb ik het programma nog doorgenomen.’ Het gedempte licht van de lage leeslamp op de piano weerkaatste in haar brilglazen.

‘Antonovitsj zal ons trakteren op Cellosonate nr. 1 en 3 van Beethoven en zal afsluiten met Bachs Cellosuite nr. 1,’ fluisterde ze met een kinderlijk enthousiasme. ‘Ik ben blij dat jullie hier ondanks het noodweer toch op tijd zijn geraakt. Het zou ontzettend jammer geweest zijn als jullie het optreden hadden gemist. Zijn muziekspel is ongeëvenaard!’

Hun conversatie werd onderbroken door gestommel van de omstanders. Een rijzige man met witte haren was aan de bar gaan staan. Hij droeg een lange, bleke regenjas met een zijden shawl. In zijn rechterhand hield hij een grote zwarte muziekkoffer schijnbaar moeiteloos vast. Hij dronk zijn glas in een teug leeg en begaf zich vervolgens onverstoorbaar naar de grote balzaal. Antonovitsj was een man van in de zeventig, maar hij straalde kracht en energie uit.

Een medewerker van het hotel nodigde de gasten uit om de belle-époquezaal te betreden. Vier kristallen kroonluchters strooiden regenboogschichten in het rond en gaven het visgraatparket een oker glans. Centraal op

het podium stonden een vleugelpiano en een cello, die rustte tegen een antieke stoel. De spartaanse kerkstoelen waren in hoefijzervorm rond de bühne geschikt. Ze maakten het onmogelijk voor het publiek om lamblig door te zakken of in te dommelen. De zitplaatsen waren genummerd en op naam gereserveerd.

Ida had gezorgd voor plaatsen op de eerste rij, slechts op enkele meters afstand van de uitvoerders. Een tiental minuten later was de zaal volgelopen. Klokslag half negen werden de deuren gesloten. Antonovitsj kwam de zaal kaarsrecht binnengewandeld samen met de Japanse pianist en een dame die een opvallend rood kleed droeg. Ze begeleidde hen naar het podium en introduceerde de cellist als haar grote muzikale mentor en vriend en de jonge pianist als een rijzende ster. Ze schudde beide muzikanten de hand. De Japanner veerde op en maakte een bijna keizerlijke buiging. Antonovitsj ging zitten en liet de cello rusten tussen beide knieën en tegen zijn linkerschouder. Een vluchtige blik naar zijn jonge collega gaf de aanvang van het concert aan. Het werd muisstil. De cellist startte zijn melancholische spel, begeleid door de heldere tonen van de piano. Beiden gingen op in een muzikale symbiose.

De trage passages werden afgewisseld met snelle, zelfs agressieve wendingen. Het viel op hoe ontspannen Antonovitsj de strijkstok hanteerde, terwijl hij zijn

linkerhand als een troostende minnaar over de cellosnaren liet glijden. Dit duo kon niemand onberoerd laten. Vol overgave en in uiterste concentratie bespeelden de twee muzikanten hun instrument. Beide muzikanten werden geëerd met een vurig applaus na het eerste deel van het concert.

In het volgende deel barstte de muziek in alle hevigheid los. Een geoefend oog kon zien hoe de pianist alle moeite had om niet door het cellospel te worden overvleugeld.

Na het tweede deel was iedereen in de zaal het erover eens: hier was muziekgeschiedenis geschreven. Het applaus daverde en deinde uit in een staande ovatie. Zichtbaar tevreden liet Antonovitsj zijn blik over de eerste rijen glijden. Toen hij zijn ogen op Marc liet rusten, leek zijn gelaat te verstenen. Secondenlang bleef hij starren alsof hij een visioen had.

Hij prevelde enkele onverstaanbare woorden, draaide zich om, dronk een slok water en installeerde zich om Bachs Eerste Cellosuite aan te vatten. Het was Ida niet ontgaan dat Antonovitsj Marc had aangestaard, maar ze gaf geen kik. Geleidelijk aan werd het weer rustig in de zaal, even later was het opnieuw volkomen stil. Het viel op hoe gedisciplineerd de toehoorders waren; bewonderaars van klassieke muziek met een zeldzaam respect voor kunstenaars die erin slaagden hun muzikale interpretatie

tot een bijna mystiek niveau te tillen. Bach werd snel en virtueel gespeeld zoals hij het waarschijnlijk zelf had gewild: zonder franjes of poespas. Elke noot was perfect geplaatst, zonder verlenging. Hier zag men de meester pas aan het werk. De cello, een Stradivarius gebouwd in 1711, bekend onder de naam Duport Stradivarius, klonk innemend warm en zuiver.

Bachs Eerste Cellosuite werd een ode aan de klanken die na meer dan tweehonderdvijftig jaar eenzame opsluiting hun weg vonden naar de buitenwereld en hun toehoorders hiervoor bedankten met een uitvoering zonder weerga.

‘Ken je hem?’ vroeg Ida in het grote salon waar de concertorganisatie had gezorgd voor een receptie met hapjes.

‘Wie bedoel je?’ antwoordde Marc. ‘Antonovitsj natuurlijk! Heb je dan niet gezien hoe hij je aanstaarde, alsof hij een geest zag verschijnen?’

‘Neen, ik ken hem niet. Het is trouwens de eerste keer dat ik hem aan het werk zie. Het commentaar dat ik over hem heb gelezen is niet overdreven. De man is een genie.’

Het publiek had bijzonder enthousiast gereageerd op het concert en tijdens de receptie werd er uitbundig nabesproken. Het hotelpersoneel schonk gul bij, wat bijdroeg aan de opgewonden sfeer. Aan een van de ronde tafeltjes

stond de elegante dame die Antonovitsj en de Japanse pianist had geïntroduceerd. Ze droeg een jurk met hoge split, haar blond krulhaar liet ze los op de schouders hangen. Toen ze Ida zag, zwaaide ze opgetogen en gebaarde dat ze bij haar moest komen.

‘Dat is Nathalie Horowitz, een Hongaarse celliste, ze werd opgeleid bij de beste leermeesters,’ zei Ida.

‘Hoe ken je haar, Ida?’ vroeg Lena verwonderd.

‘Zij was de eerste celliste die een opleidingsbeurs van de Gruber Foundation ontving, een liefdadigheidsorganisatie die ik, met het vermogen dat mijn vader mij naliet, heb opgericht,’ reageerde Ida trots. ‘We scouten jonge talenten van over de hele wereld en geven hen de kans om een bijkomende opleiding te volgen bij de grootste leermeesters.’

‘Een schitterend idee. Dat levert vast een gigantisch netwerk op,’ stelde Lena gefascineerd.

‘Inderdaad, door jarenlange volharding en het enthousiasme van de vele medewerkers, hebben we een prachtige organisatie uitgebouwd. Dat stelt ons in staat musici over de hele wereld met elkaar te verbinden.’ Ida’s ogen glinsterden terwijl ze vertelde. ‘Volg me, dan zal ik jullie aan elkaar voorstellen.’

Ze gingen naar het tafeltje waar Nathalie druk gesticuleerde om haar lovende woorden over het optreden

kracht bij te zetten. Met een brede glimlach en een kus begroette ze Ida.

‘Nathalie, mag ik je voorstellen aan Marc Hessels en zijn echtgenote Lena, beiden gepassioneerde muzik-liefhebbers.’ Nathalie schudde hen de hand. Ze screende Lena van kop tot teen, waarna ze enkel Marc nog aandacht schonk.

‘Mag ik vragen hoe u het concert vond, mijnheer Hessels?’ vroeg ze nieuwsgierig, terwijl ze een teug champagne dronk. ‘Ontroerend mooi,’ reageerde Marc. ‘Ik vroeg me al lang af wat het verschil is tussen een uit-muntend muzikant en een virtuoos. Vanavond heb ik dat aan den lijve ondervonden.’

‘Absoluut! En kent u het geheim van de virtuoos?’ vroeg Nathalie schalks. Ze naderde en keek hem aan met katachtige ogen.

‘Eh, neen, niet echt,’ reageerde hij, verrast door haar theatrale reactie. Ze kwam nog dichterbij, legde haar hand op zijn schouder, fluisterde het antwoord in zijn oor en lachte geheimzinnig. Verwonderd trok Marc zijn wenkbrauwen op en verschoot van kleur door haar onverwachte repliek. Nathalie was een flamboyante vrouw, die er moeiteloos in slaagde om te intrigeren, maar tegelijkertijd konden heel wat mensen haar absoluut niet luchten. Vooral vrouwen wist ze tegen zich in het harnas te jagen. Dat kwam doordat ze potentiële concurrenten

zodanig negeerde, dat die zichzelf binnen de kortste keren compleet overbodig voelden. Veel mannen daarentegen dweepten met haar.

Een applaus verbrak hun gesprek. Antonovitsj was het salon binnengekomen en werd door de omstanders uitbundig gecompimenteerd. Geduldig nam hij de felicitaties in ontvangst en hij keek rustig om zich heen. Nathalie drong zich zonder gêne doorheen de mensenmassa die zich rond de cellist had geschaard. De menigte opende zich gedwee voor mevrouw Horowitz.

Ze bejubelde haar leermeester, terwijl ze hem omhelsde. ‘Antonovitsj leerde haar muziek interpreteren als geen ander,’ vertelde Ida, die naar het tafereel staaarde.

‘Dat heeft ze dan wel aan jou te danken,’ antwoordde Lena, geprikkeld over de nogal vrijpostige manier waarop Nathalie de cellist had benaderd en zich zonet tegenover haar man had gedragen.

‘O, mijn rol is beperkt. Zulke ambitieuze kunstenaars vinden vroeg of laat hun eigen weg en accepteren geen hindernissen op hun parcours naar de top,’ verzuchtte Ida relativerend. ‘De Gruber Foundation is slechts een katalysator die hun ontwikkelingsproces versnelt.’

Nathalie Horowitz genoot zichtbaar van de belangstelling die haar en haar mentor te beurt viel. Antonovitsj liet haar rustig begaan. Ook hij was immers een man, en niet ongevoelig voor de charme van de muzikante.

Hij zette zijn hoed weer op en vervolgde zijn weg naar het graf met dezelfde onverstoorbare tred. Het pad was van dolomiet en lag er verwaarloosd bij. Waterplassen waren bedekt met een spreij van verdorde bladeren. De oude man stapte er in een rechte lijn door alsof ze er niet lagen. Hij passeerde een uitgestrekt veld, het militaire kerkhof. Witte stenen, als een legioen opgesteld in slagorde, wachtend op het bevel voor de aanval. Nog steeds hield hij de lederen kist tegen zijn borstkas geklemd, als een jong kind dat hij met zijn lichaamswarmte wilde beschermen tegen de koude lucht. De man had geen oog en oor voor zijn omgeving. Hem bereikte slechts het ritmische geluid van vertrapte bladeren en zijn eigen versnelde ademhaling. Hij keek naar zijn bemodderde schoenen en dacht terug aan zijn jeugdijaren, toen hij voor een weddenschap het traject van school naar huis blootsvoets had afgelegd. Op school hadden zijn kameraden gelachen met zijn afwijking, een anomalie die men in medische terminologie omschrijft als syndactylie van de tenen. Aan zijn beide voeten waren de tweede en de derde teen samengesmolten tot één grote teen; wat hem de bijnaam ‘kikkervliesje’ had opgeleverd. Hij daagde de snelste loper van de klas uit om op blote voeten naar huis te lopen. Als hij verloor, zou hij voor zijn

klasgenoten ‘kikkervliesje’ blijven. Won hij, dan mocht hij zelf zijn bijnaam kiezen. De wedstrijd verliep zoals de bekende fabel. De klasgenoot schoot als een haas uit de startblokken, terwijl hij gedoseerd als een schildpad de wedstrijd aanvatte. Uiteindelijk moest zijn hoogmoedige tegenstander door een wonde aan zijn voetzool halverwege opgeven, terwijl hijzelf voorzichtig doorliep en de scherpste keien op de weg ontweek. Na afloop koos hij voor zichzelf de bijnaam Pheidippides, kortweg Pidi. Dat was de naam van de Atheense soldaat die van Marathon naar Athene liep om over de overwinning op de Perzen te berichten, een bovenmenselijke inspanning die hij uiteindelijk met zijn leven bekocht. Volgens de legende was hij de eerste marathonloper.

Pidi was een laconieke jongen geweest, iemand die zelden inkiijk gaf in zijn gedachten. De leerstof interesseerde hem amper en hij was niet erg gemotiveerd, waardoor zijn leerkrachten hem als een matige leerling met een gemiddelde intelligentie beschouwden. Hij was leider noch meeloper, gewoon een onopvallende jongen. Tot die ene les. De muziekleraar had zijn leerlingen de opdracht gegeven een melodie naar eigen keuze op de blokfluit te spelen, wat bij de meesten uitdraaide op een inspiratieloze interpretatie van *Ode an die Freude*. Pidi kwam echter met zijn eigen creatie, die hij de naam

Danza Polka of *Poolse Dans* gaf. De leraar reageerde ongelovig, zo’n complexe compositie kon onmogelijk van Pidi’s hand zijn. Maar Pidi bleef beweren dat hij iedere noot zelf had bedacht, waarop de leerkracht hem om een bewijs vroeg. Pidi nam een blad papier en schreef elke noot van de partituur ter plekke neer. De hele klas had hem onbewogen aangestaard. De muziekleraar verbleekte van ongeloof en schaamte. Hij bood de jongen zijn oprechte excuses aan.